

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
ORPOSDRU Regiunea Vest

Combaterea stereotipurilor de gen in societate

**promovarea principiilor
egalitatii de sanse si a incluziunii sociale**

■ Stereotipurile – concept, definiții, impact

Stereotipul este rezultatul unui proces de selecție și de sistematizare, prin care se generalizează la un ansamblu de indivizi aceleași opinii simplificate la extrem.

Cel mai frecvent, **stereotipurile de gen** sunt definite ca sisteme organizate de credințe și opinii în legătură cu caracteristicile femeilor și bărbaților, precum și cu presupusele calități ale masculinității și feminității.

Stereotipurile de gen sunt consensuale și au un larg nivel de acceptabilitate socială (tradiții, cutume).

un stereotip de gen atribuie unei persoane caracteristici în funcție de genul său

Stereotipurile pot include informații cu privire la înfățișare, atitudini și interese, trăsături psihologice, relații sociale, ocupații. Ceea ce este mai important este faptul că aceste diferite dimensiuni sunt interconectate.

Cunoașterea unei persoane ca femeie implică faptul că respectiva persoană va avea anumite **caracteristici fizice** (voce melodică, delicată, grătăcioasă) și anumite **trăsături psihologice** (dependență, slabiciune, emotivitate, compasiune) și că se va angaja în **anumite tipuri de activități** (îngrijirea copiilor, gătit, grădinarit).

Atitudinea părinților față de copii are un impact puternic asupra conștiinței de sine și a stimei de sine, căldura și sprijinul părintesc fiind factori cheie pentru copil, indiferent de sexul acestuia. Adesea, părinții transmit mesaje

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
CIRPOSDRU Regiunea Vest

subtile care privesc genul și ceea ce este acceptabil pentru fiecare gen, mesaje care sunt internalizate de copilul aflat în dezvoltare.

Stereotipurile de gen se formează în copilăria timpurie. Mesajele despre ceea ce este adecvat unui gen sau altuia, sunt atât de puternice încât chiar și atunci când copiii sunt expuși altor atitudini și experiențe, ei se vor întoarce la alegeri stereotipe.

Trasaturile pe care oamenii le asociază bărbaților și femeilor au un **caracter descriptiv** (cum sunt), dar și **prescriptiv** (cum ar trebui să fie). Acestea:

- descriu și promovează norme în legătură cu caracteristicile asociate unui anumit sex;
- fac parte dintr-un sistem larg de credințe despre gen care influențează percepțiile despre cele două sexe;
- se manifestă printr-un orizont complex de așteptări la nivel social.

Astfel, credințele stereotipe ne spun, de exemplu, că: femeile sunt responsabile pentru treburile gospodărești, bărbații sunt responsabili pentru asigurarea resurselor financiare ale familiei, sau fetele sunt emotive, blande, înțeleghătoare iar băieții competitivi, rezistenți la stres etc.

Toate acestea sunt credințe care nu reflectă realitatea. Dacă este sau nu este adevărat că femeile sunt delicate, gratioase, emotive, cu toții știm că aceasta este versiunea tradițional-culturală a feminității.

Aceste credințe, au frecvent tendința de a bloca fiecare sex în tipare limitate, cel mai adesea negative și câteodată degradante.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
CIRPOSDRU Regiunea Vest

Cercetarile care au examinat trasaturile pe care oamenii le atribuie in mod stereotip femeilor sau barbatilor, au observat existenta unui grad

surprinzator de **similaritate** intre diferite culturi in ceea ce priveste **trasaturile considerate masculine sau feminine.**

Atunci cand avem in vedere combinatii de trasaturi, care descriu barbatii sau femeile, aceste grupuri de trasaturi pot fi conceptualizate ca descriind doua orientari distincte fata de lume:

- trasaturile masculine sunt in mod stereotip considerate a fi agentive sau instrumentale
- trasaturile feminine sunt in mod stereotip considerate a fi relationale

Aceste doua orientari au implicatii pentru toate aspectele functionarii psihicului, inclusiv dezvoltarea emotionala, jocul si prietenii, relatiile intime, rationamentul moral, atitudinea fata de munca si familie.

Desi stereotipurile sugereaza multe diferente intre barbati si femei, cel mai adesea ele nu au un fundament in comportamentul real, ci exprima acele trasaturi pe care societatea doreste ca femeile sau barbatii sa le posede.

Indivizii care deviaza foarte mult de la aceasta viziune stereotipa cu privire la masculinitate sau feminitate, sunt priviti intr-un mod negativ.

In general, barbatii tind sa aiba mai multe viziuni stereotipe cu privire la gen decat femeile, si persoanele cu un nivel mai inalt de instruire formala tind sa utilizeze mai putine stereotipuri in exprimarea genului decat cei cu un nivel mai redus de scolarizare.

Un alt aspect important in analiza stereotipurilor de gen este acela ca **trasaturile asociate barbatilor tind sa fie mai bine vazute decat trasaturile asociate femeilor.**

A fi puternic, independent si dispus sa iti asumi riscuri este privit intr-un mod mai pozitiv decat a fi plapanda, naiva si influentabila. Aceasta diferenta, intre valorile asociate cu trasaturile de tip masculin sau feminin,

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
OIRPOSDRU Regiunea Vest

poate avea o mare influență asupra modului în care sunt etichetate anumite caracteristici.

ATENȚIE!

Stereotipurile diferă de prejudecăți care sunt idei preconcepționate pe care și le face cineva asupra unui lucru, adoptate fără cunoașterea directă a faptelor. O prejudecată este un raționament eronat deoarece procesul de raționare este incomplet suspendat înainte de a fi finalizat. Ca și stereotipurile, ele justifică o luare de poziție față de o persoană și au un caracter ne-rațional, afectiv.

Stereotipul de gen diferă și de rolul de gen care este definit ca un set de așteptări care oferă prescripții comportamentale pentru femei și bărbați. Stereotipul de gen este definit ca un set de prescripții sociale sau culturale ale rolurilor de gen.

■ Efectele stereotipurilor de gen în România

Majoritatea articolelor descriu femeia ca o sursă vulnerabilă, fără drepturi și putere de decizie, ființa care trebuie încurajată să ia decizii.

Printre posibilele **cauze** care favorizează promovarea unor atitudini discriminatorii la adresa femeilor:

- ✓ nivelul scăzut al renumerației în domeniile puternic feminizate
 - ✓ existența unor stereotipuri sexiste în societate
 - ✓ reprezentarea inechitabilă a femeilor în procesul de luare a deciziilor
- ✓ numărul redus al activităților cu caracter economic prestate de către femei.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
ORPOSDRU Regiunea Vest

Deși s-au înregistrat progrese în atitudinea societății în ceea ce privește participarea femeilor pe piața muncii, persistă o serie de stereotipuri privind inferioritatea femeilor (de exemplu în abilitatea de a ocupa funcții de decizie), fapt care produce o fractură vizibilă între viața de familie și dezvoltarea profesională a

acestora.

De asemenea, din cauza crizei economice, **femeile au devenit o categorie de populație mai vulnerabilă, caracterizată printr-o rată crescută a somajului de lungă durată, precum și prin limitarea accesului la locuri de muncă bine plătite.**

Problemele principale sunt reprezentate de un dezechilibru major între numărul bărbaților și cel al femeilor pe piața muncii și participarea redusă a acestora din urmă la viața economică și socială.

Cauzele discriminării femeii pe piața muncii nu sunt doar cele legate de gen, ci și cele care privesc aspectul fizic, vârsta, starea de graviditate, naționalitatea, experiența profesională și calificarea. Pentru fiecare dintre aceste situații, discriminarea vine din dublu sens.

Astfel:

- întâlnim femei ce sunt discriminate pentru un **aspect fizic** neplăcut, dar și altele pentru că sunt frumoase.

Femeile atragătoare nu sunt acceptate în domenii considerate masculine: au fost alese astfel pentru posturi de secretară sau agent de vânzări, dar au fost total ignorate când a venit vorba de profesii tehnice;

- **vârsta** înaintată este considerată o problemă pentru majoritatea angajatorilor.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSONELOR VÂRSTICE
CIRPOSDRU Regiunea Vest

Un obstacol pentru recrutarea de lucratori mai in varsta poate duce la scaderea productivitatii muncii, din cauza deteriorarii fizice si a capacitatilor mintale a acestora.

Pe de alta parte, o persoana tanara se considera ca nu are experienta de lucru. In Romania, 35 de ani este varsta medie la care femeile pot fi promovate pe pozitii de conducere;

■ ■ **starea de graviditate** poate fi un impediment la angajare, dar si la revenirea la locul de munca dupa concediul maternal;

■ ■ **lipsa unei calificari** reprezinta un obstacol pentru orice persoana care doreste sa se angajeze, insa pentru femei supracalificarea poate constitui un motiv de hartuire.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTNICE
CIRPOSDRU Regiunea Vest

■ Depășirea stereotipurilor de gen

Combaterea stereotipurilor pentru asigurarea egalității de șanse și incluziunii sociale se poate realiza prin înlocuirea modelelor culturale, care reflectă stereotipuri sexiste la nivelul societății, prin dezvoltarea politicilor privitoare la educație, știință, mass-media, tineret și sport, ținându-se cont și de evoluția rolurilor pe care îl au femeile și bărbații în societate.

Pentru îndeplinirea egalității este nevoie de îmbunătățirea legislației dar mai ales de o **schimbare a atitudinilor și comportamentelor**, a stilurilor de viață a normelor și valorilor, dar și a structurilor sociale care le împiedică pe femei să-și dezvolte în mod liber personalitatea și participarea activă în toate domeniile vieții: economie, cultură, politică etc.

Societatea românească are nevoie de un model partenerial în familie și societate, bazat pe respect și recunoașterea valorii fiecăruia, în care diferențele dintre sexe să nu fie privite și transformate în deficiențe care să împiedice afirmarea și dezvoltarea liberă a fiecărui om, indiferent de sexul său.

Un prim pas în direcția unei evoluții spre modernitate ar fi definirea și popularizarea modelului cultural pe care societatea românească vrea să îl adopte în relațiile dintre femei și bărbați, întrucât standardele culturale naționale nu pot face abstracție de evoluțiile înregistrate în acest sens în spațiul comunitar, în care România vrea să se integreze.

Datele statistice consemnează numeroase diferențe între femei și bărbați, însă ele nu trebuie să fie catalogate implicit ca un factor catalizator al discriminării de gen.

Diferențele naturale între femei și bărbați, în contextul egalității de gen, impun totuși necesitatea adoptării unor politici bine țintite pentru

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

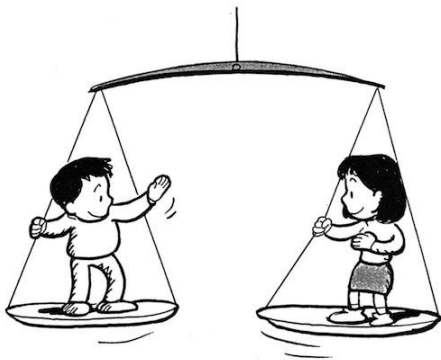

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
CIRPOSDRU Regiunea Vest

stimularea coeziunii sociale, pentru distribuirea corectă a responsabilităților între femei și bărbați nu numai în societate sau în economie, ci mai ales în familie, acolo unde se formează valorile individuale.

În România, se abordează intens subiectul regândirii rolului femeii în societate, pentru continuă emancipare a statutului ei, însă din ce în ce mai des se pune și problema regândirii rolului bărbatului în familie.

Educația trebuie să fie una dintre căile fundamentale de corectare a inegalităților sociale și, desigur, a celor care au loc din motive de sex, contribuind astfel la construirea unei societăți libere și democratice.

Schimbarea politicii de gen în educație este un proces continuu, acțiunile privind modificarea unor componente ale pregătirii cadrelor didactice și ale conținutului programelor și manualelor școlare punându-se în practică treptat.

Cercetările asupra stereotipurilor de gen au arătat că **stereotipurile de gen se modifică odată cu creșterea în vârstă**, frecvența lor scăzând prin dobândirea achizițiilor cognitive, astfel încât educația care promovează egalitatea de gen contribuie la flexibilizarea și modificarea stereotipurilor de gen.

Educația care promovează egalitatea de gen are avantajul de a contribui la creșterea calității vieții și la posibilitatea unor alegeri de viață și de profesie variate și flexibile.

Implicarea **mass-media** în ceea ce privește sensibilizarea societății, cu privire la principiile ce stau la baza *Strategiei naționale pentru egalitatea de șanse între femei și bărbați*, în scopul respectării demnității umane în prezentarea imaginii femeilor și bărbaților, și prin încurajarea folosirii unui limbaj nonsexist și nediscriminatoriu. Prin diverse emisiuni sau acțiuni

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PENSIOANELOR VÂRȘTICE
CIRPOSDRU Regiunea Vest

culturale se va urmări punerea în evidență a rolurilor și contribuțiilor femeilor din istoria și cultura română.

Participarea echilibrată a femeilor și bărbaților în toate domeniile vieții sociale, politice și economice este mai mult decât necesară pentru a atinge o competitivitate și o dezvoltare durabilă precum și pentru a obține și consolida o democrație reală.

■ Promovarea egalității de șanse și a incluziunii sociale pentru combaterea stereotipurilor de gen

Egalitatea de șanse are la bază asigurarea participării depline a fiecărei persoane la viața economică și socială, fără deosebire de origine etnică, sex, religie, vârstă, dizabilități sau orientare sexuală.

Acest principiu este reprezentat de capacitatea individului, de resursele disponibile, de aptitudinile, talentul, efortul său, de cadrul instituțional în care operează, dar și de norocul său de a beneficia de șansele de a reuși – de a urma o formă de învățământ, de a ocupa un post, de a-și urma o vocație etc.

Oportunitățile egale pentru femei și bărbați pot fi susținute prin prevenirea și eliminarea:

- ✓ discriminării sexuale;
- ✓ a hărțuirii la locul de muncă;
- ✓ a violenței domestice și sociale împotriva femeilor;
- ✓ a traficului și exploatarei sexuale.

■ Planul economic

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
CIRPOSDRU Regiunea Vest

Una dintre modalitățile prin care poate fi atinsă **egalitatea de facto între femei și bărbați** este o participare echilibrată la activitățile economice care să asigure autonomie și independența financiară femeilor.

Concilierea vieții de familie cu cea profesională reprezintă un aspect de mare interes atât pentru femei, cât și pentru bărbați. Dificultățile cu care se confruntă femeile, mai ales mamele, în căutarea și păstrarea unui loc de muncă plătit, stereotipurile prin care se perpetuează ideea că doar femeile sunt responsabile de îngrijirea familiei, precum și așteptările culturale față de bărbat pentru a fi unicul întreținător al familiei sunt aspecte care agravează inegalitatea dintre femei și bărbați. Implicarea bărbaților în coordonarea vieții de familie și a vieții profesionale reprezintă o problemă esențială, dar și dificilă. Este foarte importantă, pentru că fără participarea bărbaților nu poate exista o împărțire egală a responsabilităților, și dificilă, pentru că presupune o schimbare în societate și în mentalitatea fiecărei femei și a fiecărui bărbat.

▪ Planul social

"Egalitate" în
cât și bărbații

viața socială înseamnă că atât femeile, au aceleași drepturi, responsabilități și șanse. Crearea unei societăți egale din punctul de vedere al genului nu va fi atinsă decât dacă femeile și bărbații vor conlucra pentru a transforma realitățile care guvernează societatea actuală.

Participarea echilibrată a femeilor și a bărbaților în toate domeniile vieții sociale, politice și economice este mai mult decât necesară pentru a atinge o competitivitate și o dezvoltare durabilă, precum și pentru a obține și a consolida o democrație reală.

În acest scop, se impune:

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
CIRPOSDRU Regiunea Vest

participarea barbatilor la responsabilitatile familiale este considerata necesara de marea majoritate, chiar daca femeia are sau nu un loc de munca. Desi exista o anumita perceptie asupra faptului ca responsabilitatile familiale trebuie sa fie impartite, punerea in practica intampina dificultati.

Exista mari discrepante intre valorizarile pe care le dau cei doi parteneri implicarii in realizarea sarcinilor domestice si in ingrijirea copiilor (femeile sunt cele care resimt mai puternic faptul ca au anumite sarcini domestice determinate, pe cand barbatii cred ca aceste sarcini se fac impreuna, ceea ce duce la valorizari diferite).

Barbatii trebuie sa isi asume si responsabilitati de ingrijire a copiilor sau a rudelor bolnave. Noile generatii sunt purtatoare de modele de roluri de gen egalitare in comparatie cu vechea generatie. Acest fapt depinde si de nivelul de studii al femeilor.

- implicarea barbatilor in promovarea principiului egalitatii de sanse intre femei si barbati deoarece este nevoie de ambele puncte de vedere pentru a initia politici publice.
- sustinerea masurilor de prevenire si combatere a traficului de femei si a violentei de gen
- prevenirea hartuirii sexuale - este necesar sa se acorde o mai mare atentie acestui tip de violenta, iar prevederile legislative si sanctiunile trebuie sa aiba un mai mare impact.

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
ORPOSDRU Regiunea Vest

✚ participarea echilibrata a femeilor si a barbatilor in organismele de luare a deciziei pentru exercitarea in mod egal a puterii si influentei la toate nivelurile procesului decizional

UNIUNEA EUROPEANĂ

GUVERNUL ROMÂNIEI

Fondul Social European
POSDRU 2007-2013

Instrumente Structurale
2007-2013

GUVERNUL ROMÂNIEI
MINISTERUL MUNCII, FAMILIEI,
PROTECȚIEI SOCIALE ȘI
PERSOANELOR VÂRSTICE
ORPOSDRU Regiunea Vest

**PROGRAMUL OPERATIONAL SECTORIAL - DEZVOLTAREA RESURSELOR UMANE
ORGANISM INTERMEDIAR REGIONAL POS DRU Regiunea Vest**

**Materialul este editat și distribuit gratuit în cadrul proiectului,
„Femeia – de la miscarea sufrageta la sec. XXI” în anul 2014**

***Conținutul acestui material nu reprezintă în mod obligatoriu poziția oficială
a Uniunii Europene sau a Guvernului României.***